

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

Tárgy

Helv

Szerző:

Magyar Nemzet

1960. I. 10.

708

A NEMZETI MÚZEUM fejlődéstörténeti kiállítása előtt

1960

Képzőművészet és irodalom, színház és film kísérletezik új kifejező eszközökkel az élet, a valóság mélyebb, igazabb, sokoldalúbb tükrözésére. A kísérletezés lehetőségét és jogát a múzeumok sem utasítják el, sőt, élnek az alkalommal, hogy minél szemléletesebben, szórakoztatóbban és nem utolsósorban tanulságosabban teljesítsék a tudományos eredmények, a társadalmi igazságok, a művészeti és történeti értékek ismertetésének és népszerűsítésének nagyszerű feladatát.

A görögök szerint a múzeum a múzsák hajléka. Ez így is van, Thália bizonyára elvállalja majd a filmvetítés és a dia patronálását ez esetben, hogy hű legyen a régi görögök megállapításához. Mert a *Nemzeti Múzeumban* most egy olyan kiállítás készül, mely sok műsát mozgósít annak érdekében, hogy Marx és Engels tudományos megállapításainak szellemében feltárja és megmutassa: hogyan vált emberré az ember. Vagyis, hogy végigvezessen az emberi fejlődés legősibb állomásától, a földünk nagyobb részét jéttakaróval borított őskörorszaktól kezdve, sok-sok fejlődési fokon át mindaddig, míg az ember feltalálja a szerszámkészítést és egvre tökéletesíti munkaeszközeit.

A Nemzeti Múzeum fejlődéstörténeti kiállítása februárban nyitja meg kapuit. Most folyik a rendezés a forgatókönyv alapján. A múzeológusok nagy várakozást fűznek ehhez a kísérleti bemutatóhoz, melynek tematikáját *Vértés László* kandidátus dolgozta ki, és ugyancsak ő vállalkozott a kiállítás saját tervei alapján történő újszerű rendezésére is.

Mindenekelőtt egy levelet tett elem, amikor hivatalában felkerestem. A levélben a Ganz—MÁVAG-gyár azt írja: szívesen vállalja a fejlődéstani kiállítás társadalmi támogatását. »Úgy érezzük — olvassuk a levélben —, hogy a tudományos, valamint a termelési területen dolgozóknak

ez az összefogása igen hasznosnak fog bizonyulni az önök további munkásságában és dolgozónk tudatában is jelentősen bővíteni fogja azokat a szellemi alapokat, amelyekben társadalmi rendszerünk világnézete épül.«

A technikai berendezések tervezésében és kivitelezésében, mint *Vértés László* mondja, igen nagy segítséget jelent a Ganz—MÁVAG-gyár úttörő felajánlása.

Nem akarunk elébevégni a nagyközönség véleményének, amely végeredményben dönteni hivatott afölött, hogy a múzeumi mondanivalónak újszerű találását, modern szellemét helyesnek tartja-e, elfogadja-e. Most csupán nagy vonásokban szeretnénk ismertetni, milyen eszközökkel próbálkozik *Vértés László* a tudományos mondanivaló érzékeltetésére. Kezdve attól, hogy a feliratokat modern formájú, átvilágítható plexibetűkből rakják ki, gombnyomásra változó, üvegre festett színes képek mutatják meg majd az emberi fejlődés különböző fokozatait. Egy példa: a falon festéssel csupán jelzett barlangi környezet előtt helyezik el a nevezetes *istállóskői őskori tűzhelyet*. A közönség itt azt látja majd, milyen állapotban találta a régész a leletet, amely a hajdani életnek csupán egy-két adatát tartalmazza. A régésznek ebből a leletből kell felépítenie az ősembernek és az ősemberi társadalomnak a képét. A következő üvegszekrény megmutatja makettban a leletet, és azt is, amit megtudunk belőle, miután a régész többirányú ismeretanyag segítségével fel dolgozta, úgyszólván szőlésre bírja az őskori tűzhelyet. Ennek illusztrálására felőfittették az *istállóskői tűzhely makettjét*. A felirat fekete háttér előtt lebeg, világító betűkkel. Ha megnyomunk egy gombot, az ősi tűzhely képe lassú át-tűnéssel megelevenedik. Tüze lobogni kezd, s egvre élesedő körvonalakkal paránvi emberek jelennek meg a tűzhely kö-

rül, akik táplálják a tüzet, dolgoznak, esznek, tevékenykednek.

Ez a szellemesen megoldott őskori tűzhely-jelenet *Nyirő Gyula* szobrászművész alkotása. De nem ő az egyetlen művész, aki a kísérleti kiállítás összetett munkájában részt vesz. *Hegedűs István*, *Heinzelmann Emma*, *Lehmayer Ferenc* grafikusok, *Sárközi Endre*, a Budapest Filmstúdió munkatársa, továbbá *Pór Lili* szobrászművész, *Szilágyi Margit* és *Istvánfi Hildegárd* együttesen fáradoznak azon, hogy a laikusnak nem sokat mondó őskori leleteket, például a világon egyedül álló és 1958-ban Tatán kiásott *csurungát* (mammutfog lemezről készült tárgycska, melyet totemisztikus szertartásoknál használt az ősember, és hasonlót használnak ma is az ausztráliai primitív népek), a nép nyelvén *Szent László* pénzecské nevezett *50 ezer éves amulettet*, és még sok más, az őskorból származó maradványt minden rendelkezésre álló eszközzel élővé, elevenné varázsolják ismeretterjesztésül, tanulságul.

Elárulhatjuk még azt is, hogy az *Uránia Csillagvizsgáló* automatikusan mozgó ötletes makettekkel járul hozzá a kiállítás újszerűségéhez, továbbá felhasználják az ultraviolett lámpával megvilágított luminescens festékeket, vagyis a népnevelés szolgálatába állítják a művészetet és a technika úgyszólván minden eszkö-zét.

Vértés László elmondta, hogy a látogatók számára kérdőívet adnak ki. Közvélemény-kutatás céljából, s nemcsak megszavaztatni kívánják a közönséget a kiállítás újszerű kísérleti, formai megoldásáról, hanem egyesek mind *javaslatokat is kérnek* a következő kiállításokra vonatkozóan.

Nem mindennapi élmény várja tehát a közönséget februárban *Pollák Mihály* nagylegzetű építészet alkotásában, a Nemzeti Múzeum term-eiben.

Dutka Mária